

“Je redt het klimaat niet met aanplant van nieuw bos”

“Bos is een houtfabriek waarin een wonder plaatsvindt: er wordt uit lucht en water hout geproduceerd”, vertelt Simon Klingen. De ‘bosman’ geldt als een gerenommeerd expert met een brede visie. ‘Tien vragen aan Simon Klingen’, met een kwinkslag naar zijn uitgebrachte titels ‘Twaalf boslessen’ en ‘Zeven vragen over bos en klimaat’.

Luc Groot MA,
hoofdredacteur
De Landeigenaar

Wat is volgens u de grootste misvatting over bos en beheer?

“Er zijn er een paar. De grootste mythe is dat er met de kap van bomen bos verloren gaat. Men beseft niet dat bos continu groeit en dat je daar hout uit kunt oogsten zonder dat het bos verloren gaat. Netto is ons bosareaal de afgelopen decennia uitgebreid.

Ook de verwachting dat we met de aanleg van nieuw bos het klimaat gaan redden, slaat de plank flink mis. Je moet ontzettend veel bos aanleggen

om het klimaat substantieel te beïnvloeden. Als je 10 procent van onze Nederlandse uitstoot wil compenseren, moet je half Nederland vol planten met bos. We moeten als samenleving vooral minder CO₂ produceren, een stap terug doen in onze consumptie. Meer in het bos gaan lopen, in plaats van vliegen.”

Bosbeheerfilosofie

Wat is uw bosbeheerfilosofie?

“Het is mijn overtuiging dat houtproductie en natuur goed te combineren zijn. Met gericht beheer is de biodiversiteit te verhogen, kan het bos mooier worden en is tegelijkertijd een deel van de houtaan groei te benutten.

In het verleden hielden sommigen vast aan de traditionele productierol, maar veel bouseigenaren zijn geleidelijk de natuurfunctie van het bos meer gaan waarderen. De mate waarin in een bepaald bos natuur, dan wel productie moet prevaleren, laat ik aan de eigenaren en beheerders, daar ga ik niet over.”

*Simon Klingen: “Er staat nu meer hout in het Nederlandse bos dan ooit tevoren.”
Foto: Simon Klingen*

“De grootste mythe is dat er met de kap van bomen bos verloren gaat”

Economisch plaatje

Hoe ziet het economische plaatje er dan uit?

“Er is een analogie met het spannende beleggen in aandelen of een saaie spaarrekening. Je kunt een monocultuur fijnspar aanleggen. Als het goed gaat, het bos niet omwaait en er geen bastkevers komen, dan verdien je er best goed aan. Maar als het fout gaat, is het ook flink mis. Kijk naar de fijnsparren in Duitsland en sommige bossen in ons land: door de droogte en bastkevers is er massale sterfte. Met de klimaatverandering worden monoculturen extra kwetsbaar.

Een gemengd bos als spaarrekening levert minder op, maar is wel veel safer: het bos blijft in stand en je wordt niet tot hoge herplantkosten veroordeeld. Het bos is geen vetpot en zal dat ook niet gauw worden.”

Toestand Nederlands bos

Hoe staat het bos in Nederland ervoor?

“Door de overmaat aan stikstof, de verdroging en de algehele achteruitgang van de biodiversiteit zijn er zeker problemen. Tegelijkertijd kunnen we vaststellen dat het Nederlandse bos zich de afgelopen periode goed heeft ontwikkeld. Met het ouder worden én door gericht beheer is het bos stabiel, ecologisch rijker en veerkrachtiger geworden.

Bosexpert Simon Klingen

Simon Klingen is een gerenomeerd bos-expert. Hij werkte voor Utrechts Landschap en als adviseur voor verschillende leden van de FPG. Met zijn praktijkcursussen geeft hij les in bosbeheer aan bosprofessionals en geïnteresseerde leken.

In juni sprak hij tijdens de Algemene Ledenvergadering van de FPG

Weinig Europese bossen zijn qua structuur en samenstelling kleinschaliger dan de Nederlandse bossen. We verjongen met relatief kleine kapvlaktes, veel bossen zijn gemengd en de integratie van de productie- en natuurfunctie is nergens verder gevorderd dan in ons bos. Bovendien staat er nu meer hout in het Nederlandse bos dan ooit tevoren. En het bos is uitgebreid: vijftig jaar geleden was zo'n 8 procent van de Nederlandse landsoppervlakte bos, nu is dat bijna 11 procent.”

Discussie vlaktekop

Hoe kijkt u tegen de discussie over vlaktekop aan?

“Er wordt door enkelen een beeld geschetst, al zou er alsmaar meer en grootschalig gekapt worden, met dramatische gevolgen voor ecologie en klimaat. Dat is gewoon niet waar. Op verzoek van het ministerie van LNV hebben Frits Mohren en Jan den Ouden van de WUR dat idee in een helder rapport duidelijk weerlegd. Maar ja, de pers is vaak meer geïnteresseerd in lawaaierige klachten. De tegenstanders van de reguliere vlaktekop pleiten voor uitkap. Dat oude beheersysteem wordt door theoretici wel eens vaker uit de stal gereden. Het heeft echter flink wat beperkingen: het is ingewikkeld en vraagt constant beheer over een héél lange periode. We hebben het bovendien niet nodig.”

Bossenstrategie haalbaar?

De Bossenstrategie pleit voor de aanleg van 37.000 hectare nieuw bos. Wat vindt u daarvan?

“Meer bos aanleggen vind ik op zich een goed plan; bos draagt op allerlei manieren bij aan het welbevinden van de samenleving. Bos is bovendien de goedkoopste vorm van natuur.

Maar of het echt gaat lukken? Er moet kostbare grond verworven worden en daarna nog het bos aangeplant. Het is een politieke kwestie, daar ga ik niet over.”

Effect stikstof

Stikstof domineert de Nederlandse natuurdiscussie. Wat is het effect op bossen?

“Overmatige stikstof geeft een verstoring in de nutriëntenhuishouding in de bosbodem en een sterke groei van stikstofminnende planten als braam en brandnetels.

Tegelijkertijd gaan bomen sneller groeien met meer stikstof. Dan hebben ze meer water nodig, terwijl het klimaat droger wordt. Het is een verklaring voor het plaatselijk afsterven van de lariks na twee droge zomers.”

“Met een zorgvuldige houtoogst wordt het bos ecologisch rijker en mooier” Foto: iStock

“Met gebruik van hout is minder staal, baksteen en beton nodig”

Houtproductie relevant?

In hoeverre is houtproductie nog relevant voor Nederland en Europa?

“Als samenleving verbruiken we veel hout, het is een belangrijk product. Ieder bos produceert hout. Benut die houtproductie op een verstandige manier met respect voor de andere bosfuncties. Een rigide indeling in productie- en natuurbos is weinig heilzaam; het is veel effectiever en duurzamer om de functies te integreren. Met een zorgvuldige houtoogst wordt het bos ecologisch rijker en mooier.

Als we zouden stoppen met het oogsten van hout uit het Nederlandse bos, dan zal er nog meer hout uit buitenlandse bossen moeten komen. En daarvan is lang niet zeker dat die bossen beter beheerd worden, integendeel.

Het is zaak om het geoogste hout een goede bestemming te geven, bijvoorbeeld voor biobased bouwen. Houtbouw heeft twee klimaatvoordelen. De door de bomen opgenomen CO₂ ligt voor langere tijd duurzaam vast in het hout en komt dus niet terug in de atmosfeer. Daarnaast is er met gebruik van hout minder staal, baksteen en beton nodig, materialen die bij hun productie veel CO₂-uitstoot geven. Als we lokaal hout gebruiken scheelt dat bovendien in transport.”

Bosbeheer en jacht

U heeft wel eens iets gezegd over het belang van jacht voor bosbeheer. Waarom is dat zo belangrijk?

“Op een flink deel van de Veluwe loopt te veel grof-wild. Bossen worden kaalgevreten, jonge loofbomen krijgen geen kans, dat gaat ten koste van variatie en natuurkwaliteit. Er lopen momenteel 2500 edelherten op de Veluwe. Een massa aan wilde zwijnen wroet de bosbodem continu om. Wil je de natuurfunctie, de mogelijkheden voor bosverjonging en de aanpassingen voor klimaatmaatregelen van het bos serieus nemen, dan moet je zorgen voor een flink lagere ‘veebezetting’. Of je moet dure, lelijke rasters plaatsen.

De keuze is dus simpel: rasteren of roosteren!”

Rol particuliere eigenaren

Welke rol ziet u voor particuliere eigenaren in de bescherming van het bos?

“Particulieren zijn een welkome variatie in het ‘bosbeheerlandschap’. Ze hebben uiteenlopende ideeën over hun bos en ik merk vaak interesse om kennis over het bos te vergroten. Voor de meeste boseigenaren gaat het vooral om de instandhouding van het bezit en de schoonheid van hun bos. De bescherming is bij hen dus in goed handen.”